

การพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*

วันเพ็ญ นันทะศรี¹วาโร เพ็งสวัสดิ์² สักดีไทย สุรกิจบวร³ วัลนิกา ฉลากบาง⁴

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และเพื่อทดสอบความสอดคล้องของโมเดลโครงสร้างตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูปฐมวัยที่พัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ การดำเนินการมีสองระยะประกอบด้วย ระยะแรก การพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยการวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัย การสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ การศึกษารายกรณี จัดทำกรอบแนวคิดและร่างตัวบ่งชี้ ระยะที่สอง การทดสอบเพื่อยืนยันตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูปฐมวัย โดยวิธีวิจัยเชิงปริมาณ เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างครูปฐมวัยจำนวน 580 คน และสถิติอ้างอิงวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติและ โปรแกรมลิสเรล เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเป็นแบบสอบถามแบบมาตรวัดประเมินค่า 5 ระดับ มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.55-1.00 มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ โดยวิธีสัมประสิทธิ์ แอลฟาของ Cronbach เท่ากับ 0.82 ผลการวิจัย พบว่า

1. ตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบหลัก 11 องค์ประกอบย่อย 68 ตัวบ่งชี้ จำแนกเป็น การบริหารจัดการหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ปฐมวัย จำนวน 14 ตัวบ่งชี้ การพัฒนาครูปฐมวัย จำนวน 26 ตัวบ่งชี้ และการพัฒนาเด็กปฐมวัย จำนวน 28 ตัวบ่งชี้ ซึ่งเป็นไปตามหลักการแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

2. โมเดลโครงสร้างภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีค่าไค-สแควร์ (Chi-square) เท่ากับ 1.25 ค่าองศาอิสระ (df) เท่ากับ 4 ค่านัยสำคัญทางสถิติ (P-value) เท่ากับ 0.869 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) เท่ากับ 1.00 ค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้องที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) เท่ากับ 0.99 และค่าความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่าพารามิเตอร์ (RMSEA) เท่ากับ 0.000 (Chi-square = 1.25 df=4 ค่า P = 0.869 ค่า GFI = 1.00 ค่า AGFI = 0.99 ค่า RMSEA = 0.000) ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

คำสำคัญ: ตัวบ่งชี้, ภาวะผู้นำทางวิชาการ, ครูปฐมวัย

* วิทยานิพนธ์หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ พ.ศ. 2556

¹ อาจารย์, คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์, คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ (ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์)

³ รองศาสตราจารย์, คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ (ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์)

⁴ ผู้ช่วยศาสตราจารย์, คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ (ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์)

The Development of Instructional Leadership Indicators for Early Childhood Teachers under Offices of Primary Education Service Areas in the Northeast of Thailand *

*Wanphen Nahthasri*¹

*Waro Phengsawat*² *Sakthai Surakitbowon*³ *Wannika Chalakbang*⁴

Abstracts

The purposes of this study were 1) to develop instructional leadership indicators for early childhood teachers under Offices of Primary Education Service Areas in the Northeast of Thailand, and 2) to examine goodness-of-fit between the developed hypothetical linear structure equation model of instructional leadership indicators and the empirical data. The study was conducted into two phases: phase 1 – development of instructional leadership indicators for early childhood teachers under Offices of Primary Education Service Areas in the Northeast of Thailand through analysis of related documents and research, interviews with experts, cases study, creating a conceptual framework, and doing a draft of indicators; phase 2 – testing in order to confirm instructional leadership indicators for early childhood teachers by quantitative research methodology. The data were collected from a sample of 580 early childhood teachers. A statistical package and the LISREL program were employed to analyze the data. The tool used to collect data was a 5-point rating scale questionnaire whose index of item-objective congruence (IOC) ranged between 0.55 and 1.00 and entire reliability coefficient by Cronbach's method was 0.82. The findings were as follows:

1. The Instructional leadership indicators for early childhood teachers under Offices of Primary Education Service Areas in the Northeast of Thailand consisted of 3 principal components, 11 small components and 68 indicators which were divided into 14 indicators for curriculum management and early childhood learning management, 26 indicators for development of early childhood teachers, and 28 indicators for development of children in a preschool, which were based on related principles, ideas and theories.

2. The linear structure equation model of Instructional leadership indicators for early childhood teachers under Offices of Primary Education Service Areas in the Northeast of Thailand has goodness-of-fit with the empirical data as displayed by the statistical values as follows: Chi-square = 1.25, degree of freedom (df) = 4, $p = 0.869$, goodness-of-fit index (GFI) = 1.00, adjusted goodness-of-fit index (AGFI) = 0.99, and root mean square error of approximation (RMSEA) = 0.000. Thus, the study results confirmed the hypothesis stated.

Keywords: Indicators, Instructional Leadership, Early Childhood Teachers

* Research Article from thesis for the Doctor of Philosophy Degree, Educational Administration and Development Program, Sakon Nakhon Rajabhat University, Thailand, 2012.

¹ Lecturer, Faculty of Education, Sakon Nakhon Rajabhat University.

² Associate Professor, Faculty of Education, Sakon Nakhon Rajabhat University (Thesis Advisor)

³ Assistant Professor, Faculty of Education, Sakon Nakhon Rajabhat University (Thesis Advisor)

⁴ Assistant Professor, Faculty of Education, Sakon Nakhon Rajabhat University (Thesis Advisor)

ความสำคัญและปัญหาการวิจัย

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 เป็นกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาของชาติได้ระบุสาระสำคัญในหมวด 4 ว่าด้วยแนวการจัดการศึกษา โดยกำหนดหลักการไว้ในมาตรา 22 ว่า “การจัดการศึกษาต้องยึดหลักผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด การจัดการศึกษาปฐมวัยเป็นการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานระยะเริ่มแรกเพื่อวางรากฐานชีวิตของเด็กไทยให้เจริญเติบโตอย่างสมบูรณ์มีพัฒนาการสมวัย ดังนั้นกระทรวงศึกษาธิการมีนโยบายพัฒนาคุณภาพครูทั้งระบบเพื่อพัฒนาเยาวชนให้เป็นพลเมืองยุคใหม่ที่มีความใฝ่รู้ ใฝ่ดี คิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น เพราะครูเป็นกุญแจสำคัญในการมุ่งสู่ความสำเร็จดังกล่าวการพัฒนาครูยุคใหม่ ให้เป็นครูที่มีความพร้อมในการจัดกระบวนการเรียนการสอนตามเป้าหมาย ดังนั้นประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการจัดการศึกษาในยุคใหม่จึงขึ้นอยู่กับคุณภาพของคนหรือบุคคลในการปฏิบัติงาน ถ้าบุคคลใดเป็นบุคคลที่มีคุณภาพหรือมีสมรรถนะ (Competency) ที่สูงย่อมส่งผลต่อคุณภาพของงานในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย กระบวนการที่ครูสามารถนำออกมาใช้คือ ภาวะผู้นำ ซึ่งภาวะผู้นำของครูมีความสำคัญต่อการพัฒนาการเรียนการสอน ครูเป็นผู้นำในการเรียนการสอนทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน ดังนั้นภาวะผู้นำ (Leadership) จึงเป็นปัจจัยสำคัญยิ่งที่มีผลกระทบทำให้ทัศนคติ แรงจูงใจและผลการปฏิบัติงานของคนในองค์กรแตกต่างกันได้มาก ซึ่งปัจจุบันวิกฤติในวงการครูทั้งในประเทศและต่างประเทศพบปัญหาหลักๆ คล้ายคลึงกัน ได้แก่ การที่คนคิดคนเก่งไม่สนใจเข้าเรียนครูเป็นลำดับต้น ๆ เมื่อเรียนสำเร็จแล้วส่วนหนึ่งจะไม่ประกอบอาชีพครู ทำให้ไม่สามารถบำรุงรักษาครูดี ๆ ไว้ได้ ทั้งนี้เหตุผลหนึ่งเนื่องมาจากค่าตอบแทนของครูต่ำมากเมื่อเทียบกับอาชีพอื่น ความตั้งใจและทุ่มเทต่อการเรียนการสอนของครูก็ลดต่ำลงประกอบกับการเรียนการสอนในสถาบันฝึกหัดครูมุ่งสอนเนื้อหามากกว่าให้คิดวิเคราะห์และปฏิบัติการสอนไม่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ดังนั้นครูในปัจจุบันส่วนใหญ่จึงขาดความเชี่ยวชาญในการสอนทั้งทางวิชาการและคุณลักษณะความเป็นครู และกระแสโลกาภิวัตน์ ที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในด้านวิสัยทัศน์ สังคม สิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ การเมือง วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีและการสื่อสารทั้งทางบกและทางลบ แนวคิด ค่านิยม ความเชื่อได้ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในด้านการดำรงชีวิต การเรียนรู้ สังคมความรู้ สังคมประชาธิปไตยและผลกระทบในการพัฒนาครู การพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการและวิชาชีพครูอย่างสำคัญ (โชนัย อุดมบุญญาภานุภาพ, 2543) ครูปฐมวัยจึงเป็นบุคคลที่มีความสำคัญอย่างมากในการให้การศึกษารับรู้ ทั้งในด้านวิชาการและประสบการณ์จึงมีความสำคัญอย่างมากในอันที่จะช่วยเสริมสร้างให้ครูปฐมวัยมีภาวะผู้นำทางวิชาการซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในยุคปัจจุบัน

ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูปฐมวัย ซึ่งเป็นการศึกษาค้นคว้าจากทฤษฎีไปสู่การสร้างโมเดลความสัมพันธ์โครงสร้างที่ผู้วิจัยสามารถตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลความสัมพันธ์โครงสร้างตัวบ่งชี้ที่พัฒนาขึ้นจากทฤษฎีและงานวิจัยกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ซึ่งยังผลประโยชน์ต่อโรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องไปใช้ในการประเมินผลการพัฒนาของครูปฐมวัยได้อีกแนวทางหนึ่งด้วย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

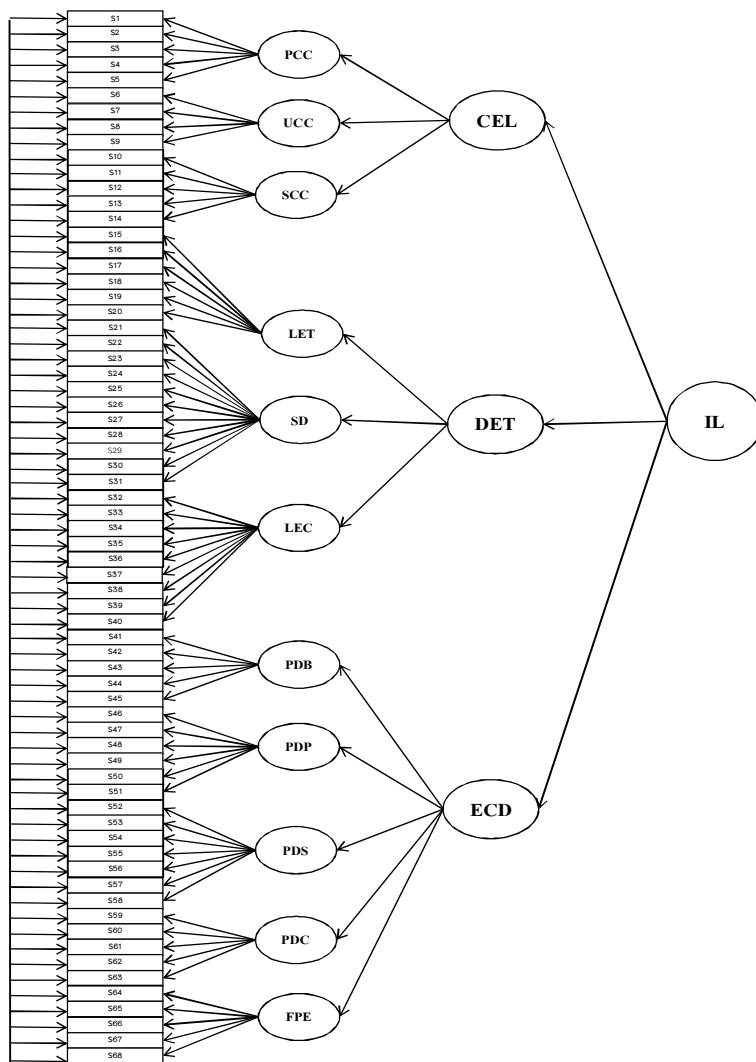
1. เพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
2. เพื่อทดสอบความสอดคล้องของโมเดลโครงสร้างภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูปฐมวัยที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์

สมมติฐานการวิจัย

โมเดลความสัมพันธ์โครงสร้างตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูปฐมวัยที่พัฒนาขึ้นมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ได้ศึกษานิยาม หลักการ แนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยแล้วนำมาสังเคราะห์เพื่อกำหนดองค์ประกอบหลักของภาวะผู้นำทางวิชาการดังนี้ Hoy & Hoy (2003); Alig-Mielcarek and Hoy (2005); MacNeill, Cavanagh and Silcox (2003); Blased and Blasé (2001); Fullan (1994); Pellicer and Anderson (1995); Leithwood and Duke (1999); Snell and Swanson (2000); Childs-Bowen and Scrivner (2000); Neuman and Simmons (2000); Katzenmeyer and Moller (2001); Crowther et al. (2002); Suranna and Moss (2002); York-Barr and Duke (2004); Richardson Ackerman and Sarah Mackenzie (2006); วาโร เฟิงส์วาลด์ (2549); สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553) และ ไกษย์ภู เปลรินทร์ (2552) จากการสังเคราะห์ตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำทางวิชาการ ได้สังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวกับการพัฒนางานวิชาการของครูและครูปฐมวัย เพื่อใช้ในการสังเคราะห์งานวิจัยในครั้งนี้ โดยผู้วิจัยได้จัดกลุ่มตัวบ่งชี้ที่มีสาระคล้ายกันไว้ด้วยกันซึ่งครอบคลุมพฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการของครูปฐมวัย ซึ่งได้ออกองค์ประกอบหลักจำนวน 3 องค์ประกอบได้ดังนี้ 1) การบริหารจัดการหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ปฐมวัย 2) การพัฒนาครูปฐมวัย 3) การพัฒนาเด็กปฐมวัย ซึ่งโมเดลการวัดองค์ประกอบหลักภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูปฐมวัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดของตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำทางวิชาการ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้มีรายละเอียดการดำเนินการวิจัย ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ในการวิจัย ได้แก่ ครูปฐมวัย กลุ่มระดับสูง (MASTER TEACHER) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือในปีการศึกษา 2554 จำนวน 20 จังหวัด รวมทั้งสิ้นจำนวน 2,364 คน ครูปฐมวัยกลุ่มระดับสูง (MASTER TEACHER, 2554)

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูปฐมวัย กลุ่มระดับสูง (MASTER TEACHER) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในปีการศึกษา 2554 จำนวน 580 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Random Sampling)

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรที่ศึกษา ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบหลัก 11 องค์ประกอบย่อย 68 ตัวบ่งชี้ จำแนกเป็น การบริหารจัดการหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ปฐมวัย จำนวน 14 ตัวบ่งชี้ การพัฒนาครูปฐมวัย จำนวน 26 ตัวบ่งชี้ และการพัฒนาเด็กปฐมวัย จำนวน 28 ตัวบ่งชี้ ดังนี้

1. การบริหารจัดการหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ปฐมวัย (CEL) ประกอบด้วย 1) การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย (PCC) 2) การใช้หลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย (UCC) 3) การนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผลสรุปผลและปรับปรุงแก้ไขการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย (SCC)
2. การพัฒนาครูปฐมวัย (DET) ประกอบด้วย 1) การเป็นผู้นำพัฒนาเพื่อนครูปฐมวัย (LET) 2) การพัฒนาตนเอง (SDD) 3) การเป็นผู้นำในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้การสอนสำหรับเด็กปฐมวัย (LCC)
3. การพัฒนาเด็กปฐมวัย (ECD) ประกอบด้วย 1) การส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการด้านร่างกาย (PDB) 2) ส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการด้านอารมณ์และจิตใจ (PDP) 3) ส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการด้านสังคม (PDS) 4) ส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการด้านสติปัญญา (PDC) 5) การติดตามความก้าวหน้าของเด็กปฐมวัย (FPE)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมี 2 ฉบับ ดังนี้

1. แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง หรือการสัมภาษณ์แบบเป็นทางการ
2. แบบสอบถามที่ประกอบด้วยข้อคำถามใน 3 องค์ประกอบหลัก 11 องค์ประกอบย่อย 68 ตัวบ่งชี้ มีวิธีการพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 1) สร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูปฐมวัยการตรวจสอบคุณภาพแบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัย 2) ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 9 คน ได้ค่าความตรง (IOC) ระหว่าง 0.50 - 0.83 3) ทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 50 คน เพื่อวิเคราะห์ค่าอำนาจจำแนก (α) ได้ค่าอำนาจจำแนกเท่ากับ 0.20-0.85 และวิเคราะห์หาความเที่ยง (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ด้วยวิธีของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.82

การเก็บรวบรวมข้อมูล การเก็บรวบรวมข้อมูล ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยเก็บข้อมูลด้วยตนเอง โดยมีหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลเพื่อทำวิทยานิพนธ์จากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร เพื่อขอความอนุเคราะห์จากผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษาในเขตพื้นที่ที่ทำการวิจัยเพื่อใช้ในการตอบแบบสอบถาม
2. ผู้วิจัยส่งแบบสอบถาม และหนังสือขอความร่วมมือเก็บรวบรวมข้อมูลโดยทางไปรษณีย์จำนวน 580 ฉบับ พร้อมทั้งระยะเวลาให้ผู้ตอบส่งแบบสอบถามคืนภายใน 4 สัปดาห์ หรือเร็วที่สุดเท่าที่ผู้ตอบจะกรุณาได้ เมื่อผู้ตอบแบบสอบถามตอบเรียบร้อยแล้ว ให้ส่งแบบสอบถามมายังผู้วิจัยตามที่อยู่ซึ่งได้พิมพ์ติดไว้ที่แบบสอบถาม
3. ตรวจสอบและคัดแยกแบบสอบถามที่สมบูรณ์เพื่อนำแบบสอบถามที่ได้รับไปทำการวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นตอนต่อไป และหากพบว่าครูผู้สอนยังไม่ส่งแบบสอบถามคืนตามกำหนดผู้วิจัยจะส่งหนังสือขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามอีกครั้งและส่งไปทางไปรษณีย์ด่วน (EMS) ผู้วิจัยได้รับจำนวนแบบสอบถามคืนคือร้อยละ 80 ของแบบสอบถามทั้งหมด ได้รับแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์จำนวน 520 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 89.66 ของแบบสอบถามจากครูปฐมวัยที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด
4. นำแบบสอบถามฉบับที่สมบูรณ์มาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดเพื่อวิเคราะห์ทางสถิติต่อไป

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป เพื่อหาค่าสถิติต่างๆ ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ค่าความถี่และค่าร้อยละ
2. การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความเหมาะสมของตัวบ่งชี้ โดยวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ค่าสัมประสิทธิ์การกระจาย
3. การวิเคราะห์หาค่าประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis) โดยการตรวจสอบความกลมกลืนของโมเดลการวิจัยกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ผู้วิจัยใช้ค่าสถิติที่จะตรวจสอบดังนี้ 1) ค่าไค-สแควร์ (Chi-square statistics) โดยที่ χ^2 ที่ไม่มีนัยสำคัญหรือค่า p-value สูงกว่า 0.05 แสดงว่าโมเดลมีความกลมกลืน 2) ดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (Goodness-of-fit Index: GFI) โดยที่ GFI มีค่าตั้งแต่ 0.90-1.00 แสดงว่าโมเดลมีความกลมกลืน 3) ดัชนีวัดความกลมกลืนที่ปรับแล้ว (Adjusted Goodness-of-fit Index: AGFI) โดยที่ AGFI มีค่าตั้งแต่ 0.90-1.00 แสดงว่า โมเดลมีความกลมกลืน 4) ค่าความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่าพารามิเตอร์ (Root Mean Square Error of Approximation: RMSEA) โดยที่ RMSEA มีค่าต่ำกว่า 0.05 5) นำผล

การวิเคราะห์ตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลมาคัดเลือกว่ามีค่าความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง

4. นำผลการวิเคราะห์ตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลมาคัดเลือกว่ามีค่าความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างตามเกณฑ์ดังนี้ 1) เท่ากับหรือมากกว่า 0.7 สำหรับองค์ประกอบหลัก และองค์ประกอบย่อย และ 2) เท่ากับหรือมากกว่า 0.30 สำหรับตัวบ่งชี้ (Tacq, 1997 อ้างถึงในวิลาวัลย์ มาคุ้ม, 2549)

สรุปผลการวิจัย

จากการดำเนินการวิจัยเพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ผลการพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบหลัก 11 องค์ประกอบย่อย 68 ตัวบ่งชี้ ดังต่อไปนี้

1.1 องค์ประกอบหลัก ด้านการบริหารจัดการหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ปฐมวัยมีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด 3 องค์ประกอบย่อย โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ การนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผลสรุปผลและปรับปรุงแก้ไขการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยและการใช้หลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย เมื่อพิจารณาภาพรวมองค์ประกอบหลัก ด้านการบริหารจัดการหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ปฐมวัย ซึ่งมีจำนวน 14 ตัวบ่งชี้ มีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

1.2 องค์ประกอบหลัก ด้านการพัฒนาครูปฐมวัยมีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด 3 องค์ประกอบย่อย โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้ การเป็นผู้นำพัฒนาเพื่อนครูปฐมวัย การพัฒนาตนเองและการเป็นผู้นำในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้การสอนสำหรับเด็กปฐมวัย เมื่อพิจารณาภาพรวมองค์ประกอบหลัก ด้านการพัฒนาครูปฐมวัย ซึ่งมีจำนวน 26 ตัวบ่งชี้ มีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

1.3 องค์ประกอบหลัก ด้านการพัฒนาเด็กปฐมวัยมีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด 5 องค์ประกอบย่อย โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้ ส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการด้านสังคม การติดตามความก้าวหน้าของเด็กปฐมวัย ส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการด้านร่างกาย ส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการด้านอารมณ์และจิตใจและส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการด้านสติปัญญา เมื่อพิจารณาภาพรวมองค์ประกอบหลัก ด้านการพัฒนาเด็กปฐมวัย ซึ่งมีจำนวน 28 ตัวบ่งชี้ มีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

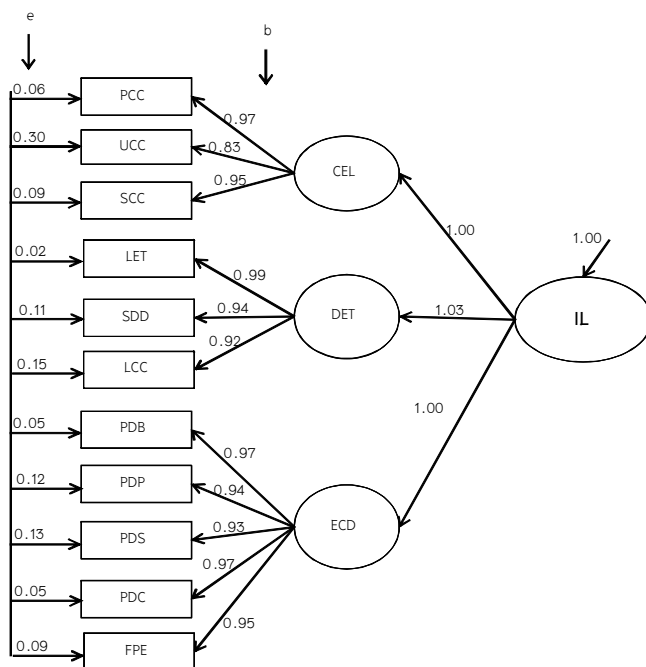
2. ผลการทดสอบความสอดคล้องของโมเดลโครงสร้างภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กับข้อมูลเชิงประจักษ์ สรุปตามขั้นตอนการวิเคราะห์ ได้ดังนี้

2.1 การวิเคราะห์องค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน ซึ่งก่อนการวิเคราะห์ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ความสัมพันธ์ ระหว่างตัวบ่งชี้ทั้ง 68 ตัวบ่งชี้ พบว่า สหสัมพันธ์ระหว่างตัวบ่งชี้ในแต่ละโมเดลมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($p < .01$) ทุกค่า

2.2 การวิเคราะห์การพัฒนาตัวบ่งชีรรวมภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นการพัฒนาจากสเกลองค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สองก่อนทำการวิเคราะห์ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบย่อยทั้ง 11 องค์ประกอบ พบว่า สหสัมพันธ์ระหว่างตัวบ่งชี้ในแต่ละองค์ประกอบมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($p < .01$) ทุกองค์ประกอบ ดังนี้ ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน โมเดลการวิจัยที่ประกอบด้วย ซึ่งประกอบตัวบ่งชี้ 68 ตัวบ่งชี้และองค์ประกอบหลัก 3 องค์ประกอบ คือ การบริหารจัดการหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ปฐมวัย การพัฒนาครูปฐมวัยและการพัฒนาเด็กปฐมวัย มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีไค-สแควร์ (Chi-Square: χ^2) มีค่าเท่ากับ 1.25 ไม่มีนัยสำคัญ ค่า df เท่ากับ 4 เมื่อพิจารณาค่า χ^2/df มีค่าเท่ากับ 0.315 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ คือ ต่ำกว่า 2 นอกจากนี้ ยังพบว่าค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) มีค่าเท่ากับ 1.00 มีค่าเท่ากับ 1.00 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) มีค่าเท่ากับ 0.99 และค่าความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่าพารามิเตอร์ (RMSEA) เท่ากับ 0.000 (Chi-square = 1.25 df=4 ค่า P = 0.869 ค่า GFI = 1.00 ค่า AGFI = 0.99 ค่า RMSEA = 0.000) เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งสรุปได้ดังนี้ 1) ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับแรก พบว่าโมเดลตามกรอบความคิดในการวิจัยสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และมีนัยสำคัญทางสถิติทุกค่า

3. ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สอง พบว่าทุกองค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีนัยสำคัญทางสถิติ โดยตัวบ่งชีรรวมสำหรับงานภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ดังภาพที่ 2

Chi-Square=1.25, df=4, P-value=0.86948, RMSEA=0.000

ภาพที่ 2 โมเดลภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (IL)

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า ตัวบ่งชี้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตัวบ่งชี้ทุกตัวมีค่าเฉลี่ยผ่านเกณฑ์ คือค่าเฉลี่ยเท่ากับหรือมากกว่า 3.00 เพื่อคัดสรรกำหนดไว้ใน โมเดลความสัมพันธ์โครงสร้าง แสดงให้เห็นว่าองค์ประกอบทั้ง 3 องค์ประกอบคือ การบริหารจัดการหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ปฐมวัย การพัฒนาครูปฐมวัย และการพัฒนาเด็กปฐมวัย เป็นองค์ประกอบที่สำคัญของภาวะผู้นำทางวิชาการรวมทั้งสอดคล้องกับแนวคิด หลักการ ทฤษฎี วิชาการสำหรับครูปฐมวัย ซึ่งสอดคล้องกับกรอบแนวคิดในการวิจัย และสมมติฐานการวิจัย และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำทางวิชาการ รวมถึงผู้วิจัยได้ดำเนินการหลายขั้นตอนเพื่อให้ได้ตัวบ่งชี้ที่เกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูปฐมวัย เช่น จากการสัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิ และศึกษาโรงเรียนดีเด่นแล้วนำข้อมูลมาร่าง ตัวบ่งชี้สร้างแบบสอบถามเพื่อหาคุณภาพตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือถึงผู้เชี่ยวชาญ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ไกษณีย์ เปลรินทร์(2552); อาภารัตน์ ราชพัฒน์ (2554); ประยูร เจริญสุข (2553); ประภาพร ไตรนิรันดร์ (2552); ปริญญญา เรืองทิพย์ (2550); กมลตราฐ (2553) ที่พัฒนาตัวบ่งชี้ตามขั้นตอนดังกล่าว

2. ผลการวิเคราะห์โมเดลตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า โมเดลตัวบ่งชี้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์และมีนัยสำคัญทางสถิติทุกค่า ดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.1 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สองของตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า ทั้ง 3 องค์ประกอบเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้เนื่องจากเป็นองค์ประกอบที่มีความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง โดยการพัฒนาครูปฐมวัย (DET) มีน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 1.03 การบริหารจัดการหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ปฐมวัย (CEL) มีน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 1.00 การพัฒนาเด็กปฐมวัย (ECD) มีน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 1.00 ตามลำดับแสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นครูปฐมวัยได้ให้ความสำคัญกับองค์ประกอบการพัฒนาครูปฐมวัยเป็นอันดับแรก ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากการที่ครูจะเป็นบุคคลที่มีภาวะผู้นำทางวิชาการจำเป็นอย่างยิ่งที่ครูต้องมีการพัฒนาตนเองเป็นอันดับแรกซึ่งสอดคล้องกับ ประภาพรพรณ เอี่ยมสุภามิต (2545) และพรณวิภา เสาเวียง (2549) กล่าวว่าการพัฒนาตนเองของครูปฐมวัยจึงเป็นสิ่งสำคัญเป็นอย่างยิ่งเพราะครูปฐมวัยคือ ครูคนแรกของเด็กเมื่อเขาย่างก้าวเข้ามาสู่รั้วโรงเรียนในครั้งแรกของชีวิต ครูจะต้องพัฒนาตนเองให้เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ มีวิธีการสอนที่จะจูงใจเด็กในระดับปฐมวัยมาโรงเรียนอย่างมีความสุข คุณลักษณะของครูปฐมวัยนั้นคุณลักษณะในทุก ๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านการสอน ด้านบุคลิกภาพ ด้านมนุษยสัมพันธ์ ด้านพัฒนาตนเอง ด้านคุณธรรมจริยธรรม และด้านความมีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพนั้น เป็นคุณสมบัติที่พึงประสงค์และจำเป็นอย่างยิ่งในครูปฐมวัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งความมีเจตคติต่อวิชาชีพครูปฐมวัย ถ้าครูมีเจตคติที่ไม่ดีต่อวิชาชีพของตนเองแล้วย่อมไม่ประสบผลสำเร็จในการทำงานและคุณภาพของเด็กปฐมวัยก็จะไม่บังเกิดผลนอกจากนี้ สมคิด ขุนทองนุ่น (2533; อ้างถึงใน จีรวรรณ กาละดี, 2544) ได้ให้แนวคิดในการพัฒนาตนเองไว้ 3 ด้าน คือ 1) ด้านความรู้ 2) ด้านเทคนิค และ 3) ด้านคุณลักษณะกับเจตคติ และสอดคล้องกับ สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา (2532; อ้างถึงใน พรณวิภา เสาเวียง, 2549) และประภาพรพรณ เอี่ยมสุภามิต (2545) ที่กล่าวว่า การพัฒนาตนเองของครูปฐมวัยเป็นสิ่งสำคัญเป็นอย่างยิ่งเพราะครูปฐมวัยคือ ครูคนแรกของเด็กเมื่อเขาย่างก้าวเข้ามาสู่รั้วโรงเรียนในครั้งแรกของชีวิต ครูจะต้องพัฒนาตนเองให้เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถมีวิธีการสอนที่จะจูงใจเด็กในระดับปฐมวัยให้มาโรงเรียนอย่างมีความสุขคุณลักษณะของครูปฐมวัยนั้นคุณลักษณะในทุก ๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านการสอน ในทำนองเดียวกันครูปฐมวัยยังจำเป็นต้องเป็นผู้ที่มีภาวะผู้นำทางวิชาการด้านการบริหารจัดการหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ปฐมวัย โดยสถานศึกษานำผลการดำเนินงานรวมทั้ง ปัญหาข้อเสนอแนะต่าง ๆ มาใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการวางแผนปรับปรุงและพัฒนากระบวนการบริหาร จัดการหลักสูตร และดำเนินการปรับปรุงพัฒนาหลักสูตร

สถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพซึ่งสอดคล้องกับ ไตรนาถ ศรีจันทร์ (2548) และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2551) อีกทั้งสมรรถนะครู สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2553 ที่ได้พูดถึงสมรรถนะประจำสายงาน (Functional Competency) ในสมรรถนะที่ 1 เรื่องของการบริหารหลักสูตร และการจัดการเรียนรู้ (Curriculum and Learning Management) ว่าเป็นความสามารถของครูในการสร้างและพัฒนาหลักสูตร การออกแบบการเรียนรู้อย่างสอดคล้องและเป็นระบบ จัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ใช้และพัฒนาสื่อนวัตกรรมเทคโนโลยี และการวัด ประเมินผลการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลสูงสุดผลจากการที่ครูปฐมวัยมีภาวะผู้นำทางด้านการพัฒนาครูปฐมวัยและด้านการบริหารจัดการหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ปฐมวัยสิ่งสุดท้ายคือการส่งผลต่อการพัฒนาเด็กปฐมวัยที่ทำให้เด็กปฐมวัยมีพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน คือส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกาย ส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์ ส่งเสริมพัฒนาการด้านสังคม และส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญา ซึ่งสอดคล้องกับ รัตติพร ภาธรฐานนท์ (2552) ที่ได้ทำการประเมินผลการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยเพื่อส่งเสริมพัฒนาการของเด็กทั้ง 4 ด้านที่เหมาะสมกับวัย สุดท้ายคือการติดตามความก้าวหน้าของเด็กปฐมวัย ให้มีการพัฒนาที่ดีขึ้น

2.2 ตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ทั้ง 3 องค์กรประกอบหลัก 11 องค์กรประกอบย่อย และตัวบ่งชี้ 68 ตัวบ่งชี้ ที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้พบว่า ตัวบ่งชี้ทั้ง 68 ตัวบ่งชี้ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากขึ้นไป ดังนั้น จึงสามารถเป็นตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำทางวิชาการได้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน ตัวบ่งชี้ที่ พบว่า ตัวบ่งชี้ทั้ง 68 ตัวบ่งชี้ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factors Loading) เกิน .30 และมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงให้เห็นว่าเป็นตัวบ่งชี้องค์ประกอบย่อยที่สามารถวัดองค์ประกอบหลักได้ เนื่องจากตัวแปรมีความคลาดเคลื่อนน้อย โดยพิจารณาจากผลการวิเคราะห์ในส่วนของสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ (R^2) (สุกมาส อังสุโชติ; สมถวิล วิจิตรวรรณ และรัชนิกุล ภิญโญภาณุวัฒน์, 2549) มีความสอดคล้องกับแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการวิเคราะห์เพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้รวม โดยใช้ข้อมูลเชิงประจักษ์ แล้วทำการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน และการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สองเป็นสำคัญ ซึ่งพบว่า เป็นวิธีการที่สามารถพัฒนาตัวบ่งชี้รวมได้ดี ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการกำหนด ตัวบ่งชี้หรือกำหนดนโยบาย สามารถนำวิธีการพัฒนาตัวบ่งชี้รวมตามวิธีการนี้ไปใช้ในการพัฒนาตัวบ่งชี้ ในเรื่องอื่นๆต่อไปได้อย่างเป็นผลดี

2. ผลการวิจัย พบว่า ตัวบ่งชี้ทั้ง 68 ตัวบ่งชี้ของภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นตัวบ่งชี้ที่สำคัญและสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์และมีความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง ซึ่งเป็นตัวบ่งชี้ที่สามารถแสดงพฤติกรรมของครูปฐมวัยในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดกระทรวงศึกษาธิการได้ ดังนี้

2.1 การบริหารจัดการหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ปฐมวัย ควรให้ความสำคัญกับตัวบ่งชี้ ดังนี้ 1) การสร้างและพัฒนาหลักสูตรโดยมีเนื้อหาที่สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางและท้องถิ่น 2) การจัดเตรียมแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาให้มีความหลากหลายและเหมาะสมกับวัยของเด็กปฐมวัย และ 3) การรายงานผลการดำเนินงานบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ

2.2 การพัฒนาครูปฐมวัย ควรให้ความสำคัญกับตัวบ่งชี้ ดังนี้ 1) สนทนาและสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ 2) ให้ความช่วยเหลือให้คำแนะนำแก่เพื่อนครู 3) พุดจา ไพเราะ สุภาพอ่อนโยน มีความสุขุมเยือกเย็นและแก้ไขปัญหาด้วยเหตุผล 4) สร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนเพื่อการจัดการเรียนรู้ และ 5) จัดทำแผนการจัดการประสบการณ์อย่างเป็นระบบโดยบูรณาการอย่างสอดคล้องและเชื่อมโยงกัน

2.3 การพัฒนาเด็กปฐมวัย ควรให้ความสำคัญกับตัวบ่งชี้ ดังนี้ 1) ส่งเสริมให้เด็กปฐมวัยสามารถหลีกเลี่ยงต่อสภาวะที่เสี่ยงต่อโรค อุบัติเหตุ ประเภทต่างๆ และสิ่งเสพติด 2) ส่งเสริมให้เด็กปฐมวัยมีสุขภาพจิตดีสมวัย 3) ส่งเสริมให้เด็กปฐมวัยสามารถปรับตัวเข้ากับสังคมได้ และ 4) บันทึกรายงานผลและส่งต่อข้อมูลของเด็กปฐมวัยอย่างเป็นระบบ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยเชิงคุณภาพเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของครูปฐมวัย เนื่องจากการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยสนใจเฉพาะตัวแปรที่เป็นพฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการของครูปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ดังนั้น หากมีการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพจะมีประโยชน์ในการอธิบายภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูปฐมวัยได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

2. ควรทำการศึกษาวิจัยและพัฒนา (Research and Development) โดยใช้โมเดลที่ได้รับการทดสอบจากงานวิจัยนี้เป็นแนวทางเพื่อให้ได้โปรแกรมในการฝึกอบรมพัฒนาครูปฐมวัยให้มีภาวะผู้นำทางวิชาการซึ่งส่งผลถึงคุณภาพการศึกษาต่อไป

3. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับการสร้างแบบวัดและประเมินตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูปฐมวัยเพื่อให้ครูปฐมวัยใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาตนเองและพัฒนาผู้เรียนต่อไป

4. ควรจะมีการนำตัวบ่งชี้ทั้ง 68 ตัวบ่งชี้ดังกล่าว ไปทดลองใช้ในสถานการณ์จริงในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ แล้วติดตามผลการใช้ โดยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research)

5. ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder) และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สามารถนำผลการวิจัยครั้งนี้ไปเป็นกรอบในการตรวจสอบพฤติกรรมของครูปฐมวัย ที่เกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการได้

เอกสารอ้างอิง

กมล ตราชู. (2553). การพัฒนาตัวบ่งชี้พฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาเทศบาล. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาการบริหารการจัดการการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, มหาสารคาม.

ไกศย์ ปรินทร. (2552). การพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.

ครูปฐมวัย (MASTER TEACHER) กลุ่มระดับสูง (2554). วิชาการศึกษาปฐมวัย, สืบค้นจาก

hrd.obec.go.th/news/2554/june/sendchula.xls

จิรวรรณ กาละดี. (2544). คุณลักษณะของครูปฐมวัยที่พึงประสงค์ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาศึกษาศาสตร์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.

โณทัย อุดมบุญญาภพ. (2543). การศึกษาสภาพการณ์ความสำคัญและจำเป็นในการปฏิรูปหลักสูตรครูมืออาชีพ. (เอกสารรายงานการศึกษา). ขอนแก่น คณะศึกษาศาสตร์: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

ไตรนาถ ศรีจันทร์. (2548). การบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาประจวบคีรีขันธ์. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี, เพชรบุรี.

ประภาพร ไตรนิรันดร์. (2552). การพัฒนาตัวบ่งชี้สุขภาวะในโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต (สาขาการวิจัยการศึกษา). มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.

ประภาพรณ เอี่ยมสุภชาติ. (2545). ชุดฝึกอบรมครู: ประมวลสาระ. กรุงเทพฯ: สำนักงานปฏิรูปการศึกษา.

ประยูร เจริญสุข. (2553). พัฒนาตัวบ่งชี้งานวิชาการสำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต (สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.

- ปริญญ์ เรืองทิพย์. (2550). การพัฒนาตัวบ่งชี้การส่งเสริมการเรียนรู้อย่างมีความสุขของนักเรียนช่วงชั้น
ที่ 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ เขต 4. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษา
มหาบัณฑิต (สาขาวิชาการวิจัยการศึกษา). มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- พรรณวิภา เสาเวียง. (2549). ปัจจัยที่สัมพันธ์กับประสิทธิภาพการสอนของครูปฐมวัย สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษา ศรีสะเกษ. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต (สาขาวิชาวัดผลการศึกษา).
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- รัตพร ภาธรธวานนท์. (2552). การประเมินการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (สาขาวิชาการ
บริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.
- วาโร เพ็งสวัสดิ์. (2549). พัฒนารูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นตรงของประสิทธิผลภาวะผู้นำ
ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน. วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
(สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.
- วิลาวลัย มาคุ้ม. (2549). การพัฒนาตัวบ่งชี้การจัดการความรู้ของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัด
กระทรวงศึกษาธิการ. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุษฎีบัณฑิต (สาขาวิชาการบริหาร
การศึกษา). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2552). แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2545-2559). กรุงเทพฯ : ผู้แต่ง.
_____. (2553). แผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง (พ.ศ. 2552-2559). กรุงเทพฯ : ผู้แต่ง.
- สุกมาส อังสุโชติ, สมถวิล วิจิตรวรรณ และรัชนิภา ภิญญานูวัฒน์. (2551). สถิติการวิเคราะห์สำหรับการ
วิจัยทางสังคมศาสตร์: เทคนิคการใช้โปรแกรม LISREL. กรุงเทพฯ : มิสชันมีเดีย.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553). คู่มือการประเมินสมรรถนะครู. กรุงเทพฯ : ผู้แต่ง.
_____. (2553). สมรรถนะครู. กระทรวงศึกษาธิการ. กรุงเทพฯ : ผู้แต่ง.
- สำนักพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน, สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
(2554). คู่มือประเมินสมรรถนะครู (ฉบับปรับปรุง). กรุงเทพฯ : ผู้แต่ง.
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. (2548). มาตรฐานการศึกษา ตัวบ่งชี้ และ
เกณฑ์การพิจารณา เพื่อการประเมินคุณภาพภายนอก ระดับการศึกษาปฐมวัย รอบที่สอง
(พ.ศ. 2549-2553). กรุงเทพฯ : ผู้แต่ง.
_____. (2554). มาตรฐานตัวบ่งชี้และเกณฑ์การพิจารณาเพื่อการประเมินภายนอก ระดับการศึกษา
ปฐมวัยรอบที่ 3 (พ.ศ. 2554-2558). กรุงเทพฯ : ผู้แต่ง.

- อารัตน์ ราชพัฒน์. (2554). *การพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน*. วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.
- Alig-Mielcarek, J. M.; & Hoy, W.K. (2005). *A thoeretical and empirical analysis of the nature, meaning, and influence of instructional leadership*. The Ohio State University. Retrieved June 3, from <http://72.14.235.104/search?q=cache>.
- Blasé, J., & Blasé, J. (2001). *Empowering teachers: What successful principals do*. Thousand Oaks: Corwin Press.
- Crowther, F., Kaager, S.S., Ferguson, M., and Hann, L. (2002). *Developing teacher leaders : How teacher leadership enhances school success*. Thousand Oaks, CA: Corwin Press.
- Childs-Bowen, D., Moller, G., and Scrivner, J. (2000). Principals: Leaders of Leaders. *NASSP Bulletin*, 84(616), 27-34.
- Hoy, A. W. and Hoy, W.K. (2003). *Instructional Leadership: A Leaming-centered Guide*. MA: Allyn & Bacon.
- Katzenmeyer, M., and Moller, G. (2001). *Awakening the sleeping giant : Helping teachers develop as leaders (2 nd ed.)*. Thousand Oaks, CA: Corwin Press.
- Leithwood, K., and Duke, D.L. (1999). *A century's quest to understand school leadership*. In K.S. Neuman, M., and Simmons, W. (2000). *Leadership for student learning*. Phi Delta. Kappan.
- Pellicer, L.O. and Anderson, L.W. (1995). *A handbook for teacher leaders*. Thousand Oaks, CA: Corwin Press.
- Richardson, A. and Mackenzie, S. (2006). *Identified the characteristics and responsibilities of teacher leaders*.
- Snell, J., and Swanson, J. (2000, April). *The essential and skills of teacher leaders: A search for a conceptual framework*. Knowledge presented paper at the annual meeting of the American Education Research Association, New Orleans, L.A.
- Suranna, K. J. (2000). *The nature of teacher leadership: A case study of elementary school teachers from a five-year teacher education program*. Doctoral dissertation, University of Connecticut, Storrs.
- York-Barr, J., and Duke. (2004). *What do we know about teacher leadership? findings from two decades of scholarship*. Review of Educational Research.
